

резултат от „разпределението на работата“. Освен чрез физически труд, занаятчийският напредък е резултат и от умствения труд, чрез който „човечеството се обогатило и усилило“. В тази връзка настъпват и други промени - усъвършенстват се машините, животинската сила се заменя с природните сили на водата, вятъра и парата. Новите способности за обработка на суровината дават възможност изделията да са по-евтини и възможност да бъдат направени повече²¹.

Занаятчиите недоволстват, че вече нямат голяма облага от своя труд и се замислят за въздигането на западните български занаяти. Те коментират, че „мнозина от нас е унижение да сме занаятчи, търсиме по-лесната работа, ставаме търговци, т. е. продаваме стоките на европейските фабриканти, пълните техните кесии с нашето богатство, обогатяваме ги, а самите себе си оголваме.“ Вестникът укорява съсловието за неразбирането му, „че занаятът е златен“ и „художникът може не само да живее и да се прехранва от своя занаят, от своята добра работа, но може и да стигне до голямото богатство“. Затова те мислят - „дошло е вече време да промислиме за подобрението на нашите занаяти“²².

Началните промени в занаятчийството, според някои български възрожденски вестници, е поставено в Габрово. В статия от 24 май 1870 г. е отбелязано, че габровци успяват не само да създадат от дървения чарк железен, но и произвеждат и боядисват пикочов гайтан. За детайлите около идеята за изграждане на фабрика за шаяци и гайтани пише в „Дунав“ в броя си от 24 май 1870 г. В статията се посочва, че „Императорската държава се развива и габровци „са обърнали вниманието си върху усъвършенстването на шаяка, а също така с[ъс] старание са сполучили да изваждат един доста добър и тънък шаяк, подобен на сукното, които днес за днес е намерил едно опиянение в целия вилает.“ Изданието коментира факта - производителите внасят машини от Европа с цел „да се изкарва шаякът по-добър и постилките да се изработват по чисто, а в това им предприятие и правителството не престава да им подава нужните в този случай помощи и улеснения“²³. Вестникът пише и за спора между калоферци и габровци, без да споменава за конкретните събития и личности. Касае се за инициативата на Иван Колчев Калпазанов за получаване на прежда и шаяк по механичен начин. Предприемачът започва да прилага още през 1872 г. идеята си, когато построява дарак и чепкало за чепкане и влачене на вълна, движени от водна сила. Бъдещият фабрикант се стреми към усъвършенстване на производството, като черпи опит от държавната текстилна фабрика в Сливен, посетил я в 1875 г. Впоследствие Калпазанов доразвива идеята и създава „Първа княжеска придворна фабрика Иван Колчев Калпазанов“. Усъвършенстването на текстилната индустрия в Габрово е безпорният пример за промените в мисленето, действи-